

การพัฒนาหลักสูตร “ฟ้อนซอนงามอนไค้คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Development of a Course Curriculum on “Beautiful Dance Performance of Pretty Ai Kham” in the Arts Learning Substance Group for Junior High School Students

ชิวานันท์ คนองมาก¹ สำราญ กำจัดภัย² ธนานันต์ กุลไพบุตร³

Cheewanan Kanongmark¹, Sumran Gumjudpai² and Thananun Kunpaibutr³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตร “ฟ้อนซอนงามอนไค้คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับฟ้อนซอนงามอนไค้คำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรและหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80 3) เปรียบเทียบทักษะการฟ้อนซอนงามอนไค้คำ ของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 4) เปรียบเทียบความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับฟ้อนซอนงามอนไค้คำของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโคกเลาะวิทยาคาร สังกัดสำนักเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นนักเรียนเลือกเรียนชุมนุม นาฏศิลป์ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับ ฟ้อนซอนงามอนไค้คำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน แบบวัดความตระหนักถึงคุณค่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับฟ้อนซอนงามอนไค้คำ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน การทดสอบค่าที่ชนิดกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่สำคัญ 12 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการ ของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สาระการเรียนรู้ 6) เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้ 7) คำอธิบายรายวิชา 8) โครงสร้างรายวิชา 9) แนวทางการจัดกิจกรรมเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล 11) เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน และ 12) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51)

2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับฟ้อนซอนงามอนไค้คำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์ พื้นเมืองอีสานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80

3. นักเรียนมีทักษะการฟ้อนซอนงามอนไค้คำหลังเรียนตามหลักสูตรผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มทุกทักษะ

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Master of Education Degree in Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon Rajabhat University

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³รองศาสตราจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ชิวานันท์ คนองมาก, gu.i-ui@hotmail.com

รับเมื่อ 2 กันยายน 2562 แก้ไข 22 พฤศจิกายน 2562 ตอบรับเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2562

4. นักเรียนมีความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพ็อนซอนงามงอนไค่คำ ตามหลักสูตร หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตร ทักษะการพ็อน ความตระหนักถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to develop a course curriculum on “Beautiful Dance Performance of Pretty Ai Kham” in the Arts Learning Substance Group for junior high school students, 2) to compare students’ knowledge and understanding about beautiful dance performance of pretty Ai Kham and of local wisdom culture in Isan folk dance between before and after learning based on the 80 percent criterion, 3) to compare students’ skills in beautiful dance performance of pretty Ai Kham after learning according to the course curriculum based on the 80 percent criterion, and 4) to compare students’ awareness of the values of local wisdom and beautiful dance performance of pretty Ai Kham between before and after learning. A sample 16 was students enrolled in school dancing club in the second semester of academic year 2018 at Khok Lo Withayakhom School under the Office of Sakon Nakhon Primary Education Service Area 1. The instruments in experiment of the course curriculum usage were: learning management plans, a test of knowledge and understanding about beautiful dance performance of pretty Ai Kham and local wisdom culture in Isan folk dance, a form for measuring awareness of the values of local wisdom and beautiful dance performance of pretty Ai Kham. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The findings of research revealed the following:

1. The developed curriculum possessed 12 key components: 1) title of the course curriculum, 2) background and significance, 3) principles, 4) objectives, 5) learning substance, 6) contents and learning outcomes, 7) course description, 8) course structure, 9) learning activity management guidelines, 10) measurement and evaluation, 11) criteria for judging grades, and 12) media and sources of learning. It appeared that the developed course curriculum was appropriate at the highest level ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51).

2. Students had higher knowledge and understanding about “beautiful dance performance of pretty Ai Kham” and local wisdom culture in Isan folk dance after learning than that before learning at the .01 level of statistical significance based on the 80 percent predetermined criterion.

3. Students passed the predetermined criterion at 80 percent of each skill’s full score after learning based on the course curriculum concerning beautiful dance performance of pretty Ai Kham.

4. Students had higher awareness of the values of local wisdom and beautiful dance performance of pretty Ai Kham based on the course curriculum after learning than that before learning at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Curriculum Development, Dance Skills, Local Culture Awareness

ภูมิหลัง

นาฏศิลป์เป็นศิลปะการแสดงด้านนาฏศิลป์ที่สื่อให้เห็นสุนทรียะด้วยการมองเห็นและได้ยินเสียง สะท้อนให้เห็นสภาพบ้านเมืองที่มีความงดงาม ประณีต เพียบพร้อมไปด้วยขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันมาแต่ละยุคสมัย นาฏศิลป์ไทยให้ความสนุกสนานเบิกบานใจ ให้ความรู้ ทั้งในมิติของประวัติศาสตร์ และสุนทรียศาสตร์นอกจากนี้ นาฏศิลป์ไทย ยังเป็นศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของปราชญ์ทางด้านนาฏศิลป์ และดนตรีไทยนับว่าเป็นศิลปะคู่บ้านคู่เมือง เป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติที่มีมรดกทางวัฒนธรรม จารีตประเพณีสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ให้เยาวชนได้ศึกษานับว่าเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจอย่างยิ่ง (สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์, 2551, หน้า 153) นาฏศิลป์เป็นศิลปะที่ใช้ร่างกายและจิตใจ แสดงออกถึงเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยกิริยาท่าทางปกติหรือการพ้อนรำ การพูดหรือการขับร้อง และด้วยอารมณ์ของผู้แสดงหรือของตัวละครมนุษย์ พัฒนาการแสดงออกตามธรรมชาติของตนขึ้นเป็นนาฏศิลป์ และให้นาฏศิลป์ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสังคมของตน ทั้งเพื่อตนเอง เพื่อสังคม และเทพเจ้า ดังนั้นนาฏศิลป์จึงเป็นเครื่องบ่งชี้เอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรมของสังคมนั้นได้เป็นอย่างดี (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2544, หน้า 22)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษามาตราที่ 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตราที่ 24 วรรค 3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และมาตราที่ 23 วรรค 3 กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับของผู้เรียน เกี่ยวกับความรู้ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา และภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 8) และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยจัดการเรียนรู้ยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ เป็นหลักสูตรที่ยึดประโยชน์กับผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาการทางสมองและเน้นคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (ศศิธร แม่นสงวน, 2555, หน้า 2) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกทางศิลปะในแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะสาระนาฏศิลป์ เน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวรูปแบบต่าง ๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ทางนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เห็นคุณค่าทางนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 182)

การพัฒนาหลักสูตรเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ภูมิปัญญาหรือเรื่องราวในท้องถิ่นซึ่งสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ด้วยการนำหลักสูตรระดับชาติหรือหลักสูตรแม่บทมาปรับลดหรือเพิ่มเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน เอกสารความรู้ และแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ทรัพยากรของท้องถิ่น หรือจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ (วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช, 2542, หน้า 45)

จังหวัดสกลนครตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน มีขนาดใหญ่อันดับที่ 19 ของประเทศ เป็นเมืองเก่าแก่ที่มีอารยธรรมประวัติศาสตร์มากกว่า 3,000 ปี มีการค้นพบแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ จำนวน 83 แห่ง ชุมชนโบราณของแ่งสกลนครมีอายุประมาณ 600 ปี ก่อนพุทธกาล จนถึงพุทธศตวรรษที่ 8 จังหวัดสกลนครมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของเทือกเขาภูพาน ซึ่งเป็นต้นน้ำของลำน้ำสำคัญหลายสายที่ไหลสู่หนองหารและแม่น้ำโขง มีการเปลี่ยนชื่อเมืองมาหลายครั้งยุคอาณาจักรขอมมีชื่อว่าเมืองหนองหารหลวง ครั้นในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองสกลนครและเป็นจังหวัดสกลนครมาจนถึงปัจจุบัน (สุรเชษฐ์ จิวพรหม, 2558, หน้า 20) สกลนครมีเรื่องเล่าตำนานที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปตามตำนานเล่าขานสืบต่อกันมา มูลเหตุที่ทำให้เกิด “หนองหาร” ต้นน้ำลำปาว มีเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณคดีพื้นบ้านอีสานเรื่องผาแดง-นางไอ่ ตำนานรักอันลึกซึ้งของหญิง-สองชายเมื่อฝ่ายหนึ่งพลาดรักและถูกทำร้ายจนถึงแก่ความตายก็กลายเป็นสงครามทำให้บ้านเมืองถล่มหลาย กลายเป็นหนองน้ำใหญ่ และวรรณคดีอีสานเรื่องนี้ก็เป็นปฐมเหตุบุญบังไฟ วัฒนธรรมประเพณีที่ยิ่งใหญ่ขึ้นชื่อลือชาของชาวอีสานมาแต่บรรพกาล โดยตำนานรักเรื่องนี้มีอยู่ว่า นางไอ่เป็นธิดาพระยาขอมผู้ครองเมืองชะอีตา นางไอ่เป็นสตรีที่มีสิริโฉมงดงามเป็นที่เลื่องลือไปในนครต่าง ๆ ทั้งโลกมนุษย์และบาดาล มีชายหนุ่มหมายปองจะได้อภิเษกกับนางมากมาย ในจำนวนผู้ที่มาหลงรักนางไอ่ มีท้าวผาแดงและท้าวพังคี่โอรสสุทโธนาคน เจ้าผู้ครองนครบาดาล ท้าวทั้งสองต่างเคยมีความผูกพันกับนางไอ่มาแต่อดีตชาติ จึงต่างชิงชิงจะได้เคียงคู่กับนาง แต่ก็พลาดหวัง จึงมิได้อภิเษกทั้งคู่เพราะแข่งขันบังไฟแพ้ ท้าวพังคี่ไม่เคยยอมลดละ แปลงกายเป็นกระรอกเผือกคอยติดตามนางไอ่ สุดท้ายถูกฆ่าตาย พญานาคผู้เป็นพ่อจึงขึ้นมาถล่มเมืองล่มไป กลายเป็นหนองน้ำใหญ่ คือ หนองหารในปัจจุบัน

การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไอ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงนำวรรณคดี อันเลื่องชื่อของจังหวัดสกลนคร เรื่อง ผาแดงนางไอ่ และนางไอ่คำ ธิดาของพญาขอมแห่งเมืองเอกชะที่ตานครอันมีความสวยงามสดงดงามลือเลื่องไปทั่วทุกหัวมุมเมือง ดังนั้นเพื่อเป็นการถอดอักษรในด้านวรรณคดีให้เกิดเป็นตัวละครที่มีชีวิตชีวจริง ผู้วิจัยจึงได้สร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ขึ้นมาใหม่

โดยนำเสนอด้วยพญาเนื้อร้องชมโฉมก่อนที่จะพื่อนประกอบทำนองเพลง ผู้พื่อนทุกคนจะแสดงถึงความงามของนางไอ่คำ โดยคิดประดิษฐ์ ให้เป็นพื่อนหมู่ เพื่อการแสดงกระบวนท่าและนำเสนอการแปรแถว การจัดกลุ่มผู้พื่อนให้มีความสลับซับซ้อน แสดงความพร้อมเพรียงในกระบวนท่า

จากเหตุผลที่กล่าวมา การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไอ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มุ่งส่งเสริมพัฒนาความรู้และทักษะด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ มีทักษะและมีความตระหนักในวัฒนธรรมในภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับกระบวนการสอนของครู จากการทำครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นครูเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ พร้อมส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการสนับสนุนเอาวรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อันสืบต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ซึ่งวัฒนธรรมอีสานและพัฒนาสู่ความเป็นสากลต่อไป

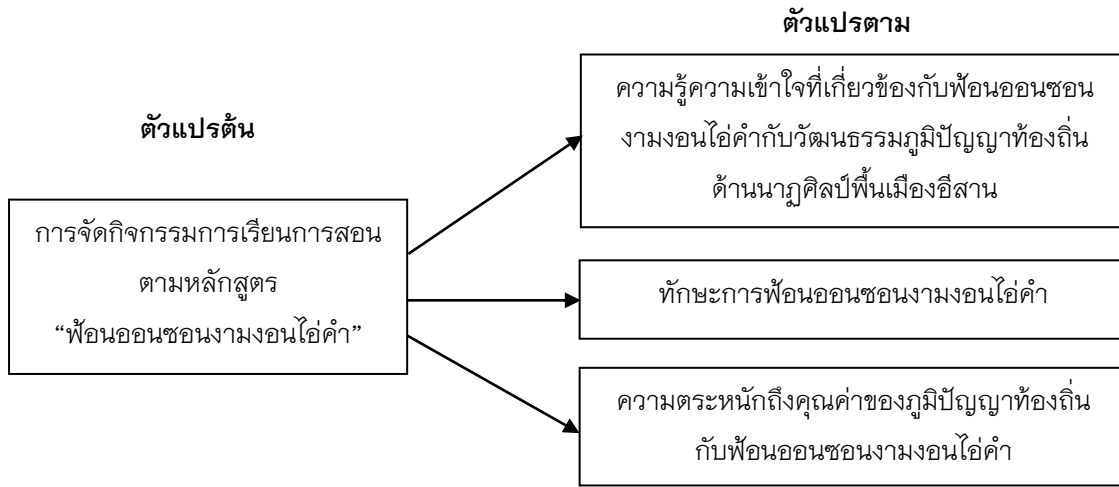
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไอ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไอ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับพื่อนออนซอนงามอนไอ่คำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตรและหลังเรียนกับเกณฑ์ ร้อยละ 80
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพื่อนออนซอนงามอนไอ่คำ ของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรกับเกณฑ์ ร้อยละ 80
4. เพื่อเปรียบเทียบความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพื่อนออนซอนงามอนไอ่คำ ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโคกเลาะวิทยาคาร สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 3 ห้องเรียน ซึ่งทุกห้องเรียนจัดคณะความสามารถ เหมือน ๆ รวมนักเรียนทั้งหมด 55 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโคกเลาะวิทยาคาร สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 16 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนชุมนุมนาฏศิลป์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 หลักสูตร
2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวกับพื่อนออนซอนงามอนไ่คำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก 1 ชุด จำนวน 40 ข้อ

3. แบบประเมินทักษะการพื่อนออนซอนงามอนไ่คำ โดยประเมินทั้งกระบวนการปฏิบัติงาน และชิ้นงานจากการปฏิบัติ กำหนดการให้คะแนนแบบรูบริกส์แบบแยกส่วน จำนวน 6 ข้อ

4. แบบวัดความตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น กับพื่อนออนซอนงามอนไ่คำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สำหรับการนำมาใช้ในการยกร่างหลักสูตร เริ่มจากผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่กำหนดไว้ เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนผู้วิจัยจัดระบบข้อมูลจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามหัวข้อประเด็นที่ต้องศึกษาจากนั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นสุดท้ายทำการเรียบเรียง พรรณนา ข้อมูลพื้นฐานนั้น ๆ จำแนกตามหัวข้อและประเด็นที่ต้องทำการศึกษา สำหรับนำไปใช้ในการยกร่างหลักสูตรต่อไป

2. พัฒนาหลักสูตร “พื่อนออนซอนงามอนไ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้น 12 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สาระการเรียนรู้ 6) เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้ 7) คำอธิบายรายวิชา 8) โครงสร้างรายวิชา 9) แนวทางการจัดกิจกรรมเรียนรู้

10) การวัดและประเมินผล 11) เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน 12) สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการ ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นที่สร้างและพัฒนาตามหลักการและขั้นตอนของการสร้าง และพัฒนาหลักสูตรที่ถูกต้องและเหมาะสม 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับบริบทชุมชน ประวัติจังหวัด สกนนคร วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านภาษาและ วรรณกรรมในจังหวัดสกนนคร วัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดสกนนคร รวบรวมองค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ศึกษาแนวคิดและรวบรวม องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตร ศึกษาแนวปฏิบัติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการวัดและ ประเมินผลตามสภาพจริง และการให้คะแนนแบบรูบริกส์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน แล้วจึงนำเอามาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดขอบข่ายการยกย่องหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร รายวิชา เมื่อยกย่องเอกสารหลักสูตร (ตัวหลักสูตร) และ ยกย่องเอกสารประกอบหลักสูตรแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตรประเมินความเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปทดลองใช้จริง

3. ผู้วิจัยนำหลักสูตรที่สร้างขึ้น ไปใช้จัดกิจกรรม การเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการ ดังนี้

3.1 ก่อนการทดลอง ทดสอบความรู้ความเข้าใจที่ เกี่ยวข้องกับเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และความตระหนักถึงคุณค่าของ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำ จำนวน 150 ข้อ

3.2 ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดเรียนรู้ของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น เป็นเวลา 20 ชั่วโมง ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียน แต่ละคนได้รับความรู้ และฝึกทักษะการเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำ มีการประเมินทักษะการเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำ โดยประเมินทั้งกระบวนการปฏิบัติงาน และชิ้นงานจากการ

ปฏิบัติ กำหนดการให้คะแนนแบบรูบริกส์แบบแยกส่วน จำนวน 6 ข้อ โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 หลังการทดลอง ทดสอบความรู้และความตระหนัก ถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำ โดยใช้เครื่องมือชุดเดิมกับการทดสอบ จากนั้นนำข้อมูล มาวิเคราะห์ ดังนี้

1) นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ที่เกี่ยวข้องข้อกับเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานของนักเรียน มาเปรียบเทียบ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 80

2) นำข้อมูลที่ได้จากการวัดทักษะการเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำของนักเรียนมาเปรียบเทียบหลังเรียนตามหลักสูตร ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

3) นำข้อมูลที่ได้จากการการวัดความตระหนักถึง คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำ ของนักเรียนมาเปรียบเทียบหลังเรียนตามหลักสูตรสูงกว่า ก่อนเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 เปรียบเทียบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ พื้นเมืองอีสานของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับ ก่อนเรียนโดยใช้หลักสูตร และเปรียบเทียบหลังเรียนกับเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

1.2 เปรียบเทียบทักษะการเพื่อนอนซอนงามงอนไธคำ ของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ที่ ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

1.3 เปรียบเทียบความตระหนักถึงวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตร กับก่อนเรียน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ในระหว่างการทดลองกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยทำการทดลองข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสังเกตแบบ มีส่วนร่วม สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับนักเรียนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น (วิทยากร) การตรวจชิ้นงาน จากนั้นทำการ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมสาระสนเทศสำหรับใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้เห็นจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง รวมทั้งเป็นข้อมูลสนับสนุนผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐานได้แก่
 - 1.1 หาค่าเฉลี่ย
 - 1.2 หาความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 1.3 ค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียนโดยใช้หลักสูตร การทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กัน (Dependent Samples t-test) และเปรียบเทียบหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มโดยใช้สูตรการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มเดียวกับเกณฑ์ (One Sample t-test)

2.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการพ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ ของนักเรียนหลังเรียนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มเดียวเทียบกับเกณฑ์ (One Sample t-test)

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความตระหนักถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนระหว่างหลังเรียนตามหลักสูตรกับก่อนเรียน โดยใช้สูตรการทดสอบค่าที่แบบสองกลุ่มสัมพันธ์กันเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ด้วยการสอนแบบโครงการร่วมกับแนวคิดการเสริมต่อการเรียนรู้โดยใช้ค่า t-test (Dependent Samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตร “พ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้น 12 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สาระการเรียนรู้

6) เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้ 7) คำอธิบายรายวิชา 8) โครงสร้างรายวิชา 9) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล 11) เกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ 12) สื่อและแหล่งเรียนรู้

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของการพัฒนาหลักสูตร “พ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบ พบว่ามี 5 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก คือ ชื่อหลักสูตร หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ/ผลการเรียนรู้ พบว่ามี 5 องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมสูงสุด คือ คำอธิบายรายวิชา ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.46) และองค์ประกอบที่มีความเหมาะสมต่ำสุดคือ เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.63)

3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับพ้องอนซอนงามงอนไธ่คำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้

4. นักเรียนมีทักษะการพ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ หลังเรียนตามหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร “พ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มทุกทักษะ

5. นักเรียนมีความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ ตามหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตร “พ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อภิปรายผล

จากการพัฒนาหลักสูตร “พ้องอนซอนงามงอนไธ่คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีประเด็นน่าสนใจนำสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไคคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบของหลักสูตรที่สร้างขึ้น 12 องค์ประกอบ คือ 1) ชื่อหลักสูตร 2) ที่มาและความสำคัญ 3) หลักการของหลักสูตร 4) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 5) สาระการเรียนรู้ 6) เนื้อหาสาระและผลการเรียนรู้ 7) คำอธิบายรายวิชา 8) โครงสร้างรายวิชา 9) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10) การวัดและประเมินผล 11) เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน 12) สื่อและแหล่งเรียนรู้ เป็นหลักสูตรที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากเป็นที่สร้างและพัฒนาตามหลักการและขั้นตอนของการสร้างและพัฒนาหลักสูตรที่ถูกต้องและเหมาะสม 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับบริบทชุมชน ประวัติจังหวัดสกลนคร วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านภาษาและวรรณกรรมในจังหวัดสกลนคร วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์ในจังหวัดสกลนคร รวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน ศึกษาแนวคิดและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตร ศึกษาแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวทางการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการให้คะแนนแบบรูบริกส์ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน แล้วจึงนำเอามาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดขอบข่ายการร่างหลักสูตรการพัฒนาหลักสูตรรายวิชา เมื่อยกร่างเอกสารหลักสูตร (ตัวหลักสูตร) และยกร่างเอกสารประกอบหลักสูตรแล้วจึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรประเมินตามเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้จริง ดังนั้นจึงทำให้ได้หลักสูตรที่สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ มีความรู้ที่เกี่ยวกับพื่อนอนซอนงามงอนไคคำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน ทักษะการพื่อนอนซอนงามงอนไคคำและมีความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพื่อนอนซอนงามงอนไคคำ ภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีจิตสำนึกร่วมอนุรักษ์การเห็นคุณค่าของตนเองและรู้สึกเป็นเจ้าของในท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ ปุณณิสา

โชตนาพงศ์ (2557, หน้า 129) ที่ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตร สาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเมืองโคราช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า หลักสูตรสาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเมืองโคราช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีองค์ประกอบ คือ 1) ความนำ 2) วิสัยทัศน์ 3) หลักการ 4) จุดหมาย 5) สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ 6) จุดประสงค์รายวิชา 7) โครงสร้างรายวิชา 8) คำอธิบายรายวิชา 9) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 10) จุดประสงค์การเรียนรู้ 11) สาระการเรียนรู้ 12) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 13) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 14) การวัดผลและประเมินผล และ 15) เกณฑ์การตัดสินผลการเรียน และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.57

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้อกับพื่อนอนซอนงามงอนไคคำกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองอีสาน หลังเรียนตามหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไคคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปดังกล่าวเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของวาสนา สาระจันทร์ (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของคาร์ลลอร์ฟพร้อมกับการกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความรู้ความเข้าใจวิชาดนตรีของนักเรียนหลังได้รับ การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของคาร์ลลอร์ฟ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นักเรียนมีทักษะการพื่อนอนซอนงามงอนไคคำหลังเรียนตามหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไคคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกทักษะ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปดังกล่าวเนื่องจากการปรับกระบวนการสอนของครู จากการที่ให้ครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นครูเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง

หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน นักเรียนจะสามารถฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยกิจกรรมในชั้นตอนนี้ได้สอดแทรกกระบวนการกลุ่ม การใช้สื่อวีดิทัศน์ที่น่าสนใจ และการสาธิตโดยครูผู้สอน ซึ่งนักเรียนได้ให้ความสนใจในการเรียนรู้เป็นอย่างดี สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ จัดหาวัสดุเครื่องมืออุปกรณ์ ในการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เชื่อมโยงความสัมพันธ์สู่การพัฒนาทักษะ มีเทคนิคการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ อรรถยุท ผันผอง (2555, หน้า 112) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบทักษะการปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง นาฏศิลป์พื้นบ้าน นักเรียน 30 คน ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 97.2 จากคะแนนเต็ม 120 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 81 อยู่ในระดับคุณภาพ 4 หมายถึง ดีมาก และยังสอดคล้องกับ อุดม พรหมจรรย์ (2556, หน้า 106) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาทักษะการแสดงโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์เรื่อง การแสดงเถิดเทิงกลองยาวที่สระกระโจม จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลการประเมินทักษะการแสดงเถิดเทิงกลองยาวที่สระกระโจม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะเพิ่มเติม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับคุณภาพดี ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเนื้อหาและวิธีการมีการพัฒนาการ เรื่องของการแสดงเถิดเทิงกลองยาวที่สระกระโจม เพราะการฝึกและการกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝน ประกอบกับบทเรียนวีดิทัศน์มีความน่าสนใจกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ

4. ผลการทดลองการใช้หลักสูตร นักเรียนมีความตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับพ่อนอนซอนงามอนไธคำ ตามหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร “พ่อนอนซอนงามอนไธคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปดังกล่าวเนื่องจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการสนับสนุนเอววรรณกรรมท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ซึ่งวัฒนธรรมอีสานและพัฒนาสู่ความเป็นสากลต่อไปสอดคล้องกับ ธานีรินทร์ โล่ห์ทัย (2559, หน้า 174) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่านักเรียนมีความตระหนักถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นหลังเรียนตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่องการแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปดังกล่าว เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่สร้างจากการศึกษาแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดในการทำกรอบสาระท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผ่านกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักวิชาการผ่านการวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบและให้ประกาศใช้เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยมีคุณภาพ ด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็น รวมทั้งมีความตระหนัก และรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตร “พ่อนอนซอนงามอนไธคำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านนาฏศิลป์และด้านวรรณกรรมของจังหวัดสกลนคร มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านนาฏศิลป์พื้นเมืองและทักษะการแสดงพ่อนอนซอนงามอนไธคำ มีความตระหนัก ภูมิใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและอนุรักษ์นาฏศิลป์พื้นเมือง ตำนานผาแดงนางไธ่ ดังนั้นหลักสูตรนี้จึงเหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนจังหวัดสกลนคร

2. ก่อนที่ผู้สอนจะนำหลักสูตรนี้ไปใช้ ควรศึกษาเอกสารหลักสูตรทั้งหมดอย่างละเอียด และควรจัดเตรียมเอกสาร ใบงาน เครื่องมือ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้พร้อม เพื่อให้เกิดความเข้าใจจนทำให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

3. นำหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไค้คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ควรศึกษาโครงสร้างหลักสูตรในสถานศึกษาให้สอดคล้องกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัย การพัฒนาหลักสูตรสำหรับสร้างความตระหนัก ภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านอื่น ๆ เช่น การทอผ้าคราม การย้อมคราม ลายผ้าคราม เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร “พื่อนอนซอนงามงอนไค้คำ” กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังค่านิยม การหวงแหนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมแก่นักเรียนทุกระดับของการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- ธานีฤทธิ์ ไส้อุทัย. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การแกะสลักลายปราสาทผึ้งประยุกต์ ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปฎนญา โขตนาพงค์. (2557). *การพัฒนาหลักสูตรสาระเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วาสนา สาระจันทร์. (2561). *การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของคาร์ลลอร์พร้อมกับกระบวนการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติทางดนตรีและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. (2542). *การพัฒนาหลักสูตรสถานต่อท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เซ็นเตอร์ ดิสคัฟเวอร์รี่.
- ศศิธร แม้นสงวน. (2555). *พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุนมมมาลัย นิมนติพันธ์. (2551). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน นาฏศิลป์ ม.4-6*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุรเชษฐ์ จีวรพรม. (2558). *กฐินพระราชทาน*. สกลนคร: จีพีซีเบอร์ปรีน.
- สุรพล วิรุณรักษ์. (2544). *นาฏศิลป์ปริทรรศน์*. กรุงเทพฯ: หอเทพสุวรรณ.
- อรรถยุทธ ผันผอง. (2555). *การพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่องนาฏศิลป์พื้นบ้าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อุดม พรหมจรรย์. (2556). *การพัฒนาทักษะการแสดงโดยใช้บทเรียนวีดิทัศน์เรื่อง การแสดงเถิดเทิงกลองยาวที่สระกระโจม จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาศิลปะเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.